

II. Ліва рука

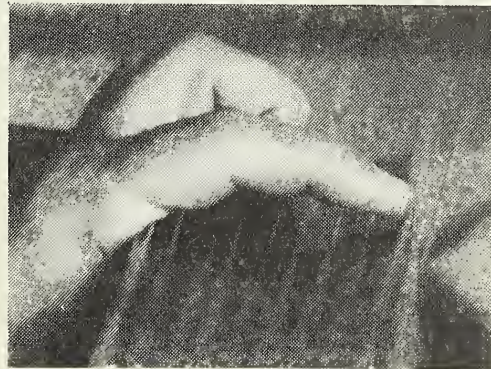
1. Вправи одним пальцем тільки на басах

Про загальні правила ведення лівої руки та положення пальців була мова на стор. 25. При грі на басах ліва рука повинна бути в зафіксованому положенні, опираючись на тому місці, що поєднує обичайку чи бремку з шийкою. Великий палець не бере участі в грі й обіймає шийку ззаду. Таким чином, ліва долоня своїм внутрішнім краєм (тим, що переходить у мізинний палець), натискаючи на бремку внизу та великим пальцем ззаду, закріплює інструмент у стабільному положенні на лівому стегні й на лівих грудях.

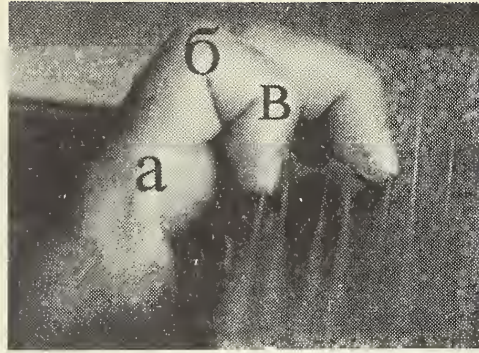
Вказівний палець прикладається прямокутно до струн. При ударі найнижчих вторів він майже випрямлений і чим далі в сторону горішніх бунтів він прикладається у більш зігнутому положенні, при чому згин відбувається у власних суглобах вказівного пальця в поєднанні з розгином у кистьовопальцевому суглобі.

Положення лівої руки на басах (вигляд спереду)

Положення лівої руки на басах. Вказівний палець на вторах (вигляд згори)

Положення лівої руки на басах. Вказівний палець на горішніх бунтах. (А) Розгин у кистьовому суглобі. (Б і В) Згин у власних суглобах пальця.

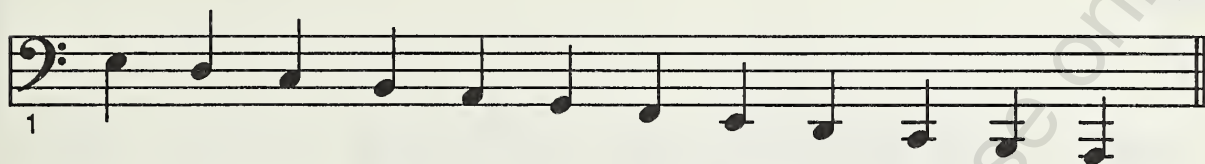
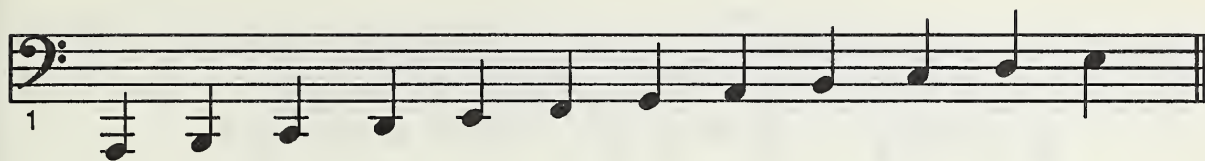
Таким чином, вказівний палець добуває звук на вторах та долішніх бунтах на подобу бандурного удару на приструнках правою рукою, натомість на горішніх бунтах удар проходить більш на подобу лютневого щипання, тобто підриваючи струну знизу вгору.

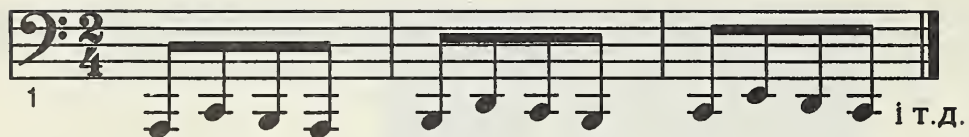
Те ж саме відноситься також до третього й четвертого пальців, причому розподіл пальців лівої руки на басових струнах такий, що вказівний палець захоплює низький регістер, четвертий палець високий регістер, а середній палець середній регістер. Другий палець може теж мандрувати по цілому діапазоні басів.

Позиція лівої руки в часі гри на басах не міняється у горизонтальному пляні. Натомість ліва рука може, залежно від потреби, міняти своє положення у вертикальному пляні, тобто пальці можуть прикладатися вище в сторону басового поріжка на шийці (для добуття гострішого тону), або нижче, у сторону кобилки (для добуття м'якшого тону).

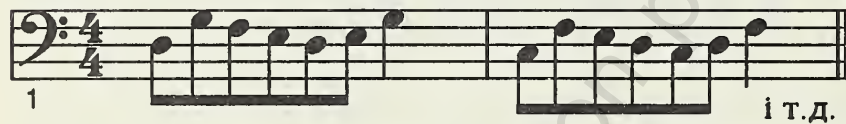
Удар об струну на басках пальцями лівої руки вимагає меншої участі пучки, а більшої участі нігтя. Тому нігті пальців лівої руки повинні бути індивідуально достосовані для цієї потреби. Ніготь другого пальця повинен бути найдовший та найсильніший, ніготь третього пальця коротший, а четвертого найкоротший.

*А. Ліва рука на басах
Другий палець*

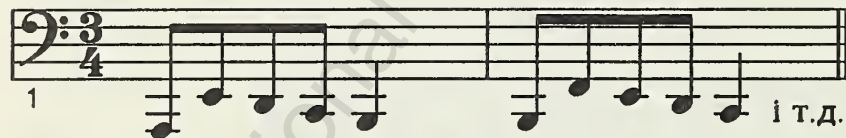

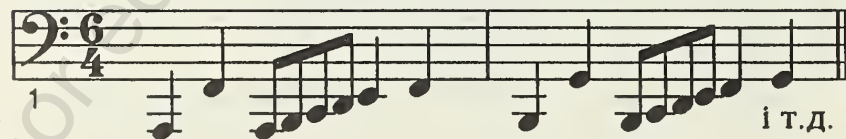
Кварти

Квінти

Сексти

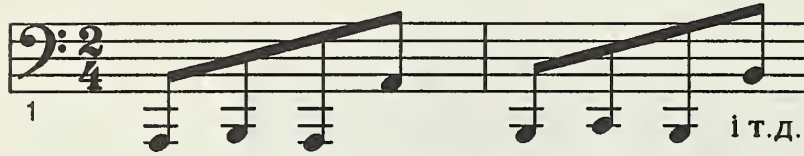
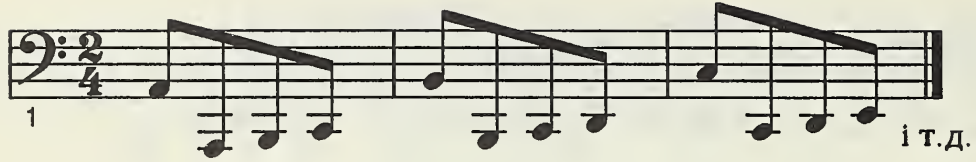

Септими

Октави

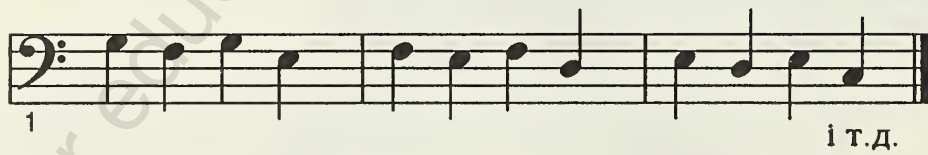
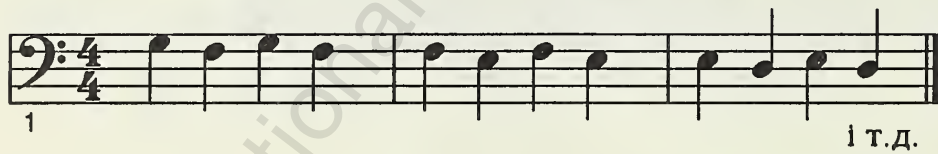

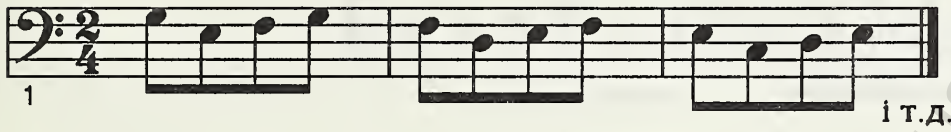

Б. Ліва рука на басах
Четвертий палець

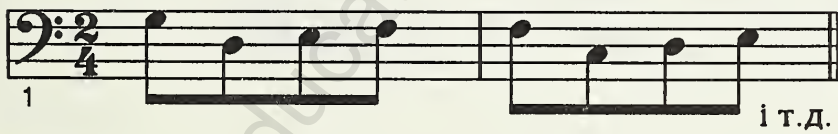
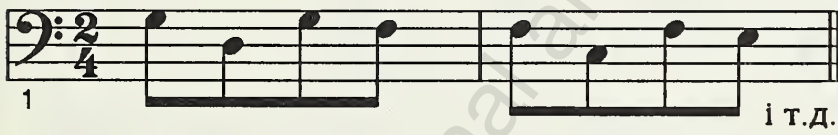

Вправи в обсягу октави

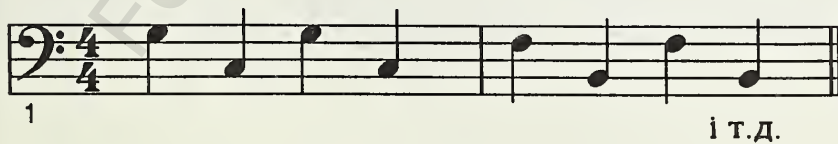

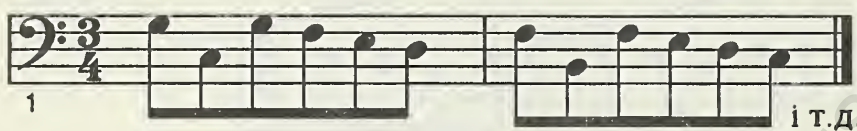
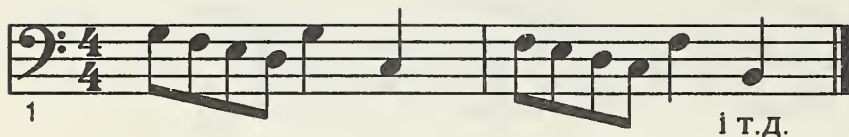

Кварти

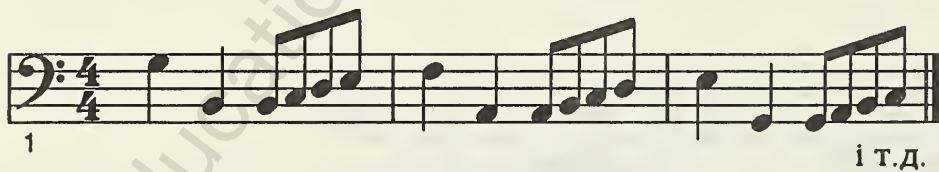
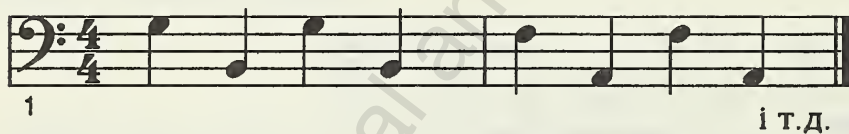

Квінти

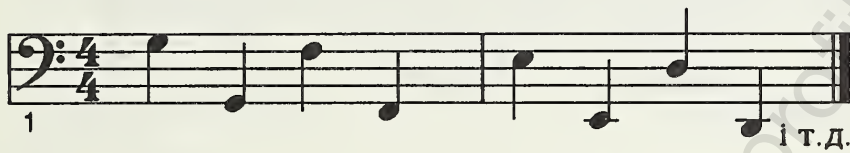
Сексти

Септими

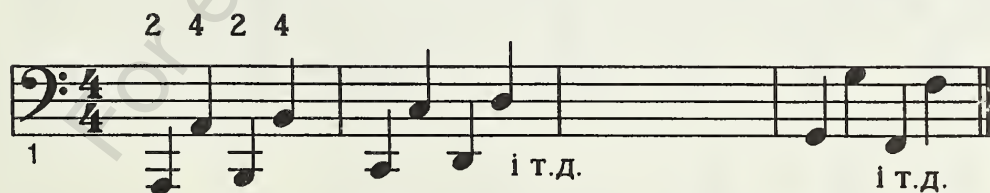

Октави

В. Другий і третій палець

Октави

Перебій у октаву з ходом на терцію

2 4 2 4

1 і т.д.

4 2 2 4

1 і т.д.

Перебій у октаву з квартою

1

2 4 2 - - - 4 2

1 і т.д.

Перебій у октаву з квінтою

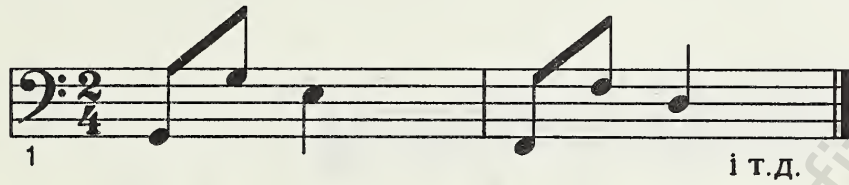
2 4 2 2 4 2

1 і т.д.

4 2 4 2 4 2 4 2

1 і т.д.

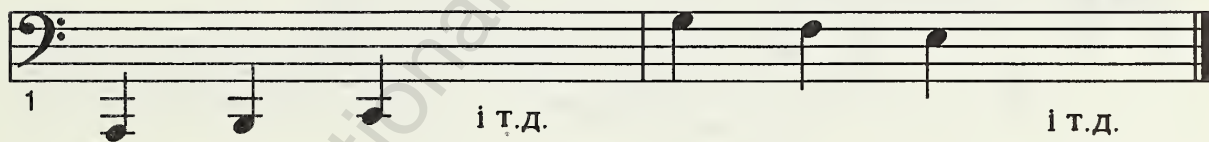
Октави з секстою

Г. Ліва рука на басах

Третій палець

Переграє третім пальцем вправи для другого й четвертого пальців із за-
сягом цілого діяпазону бунтів і вторів.

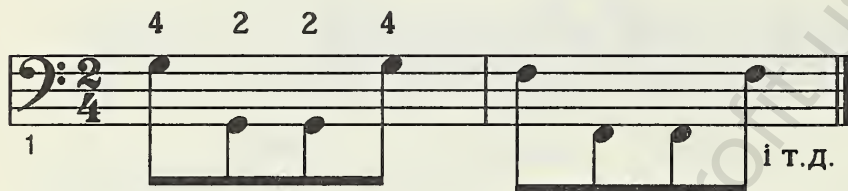
Г. Четвертий, третій і другий пальці
Октави (2-4)

2 4 2 4

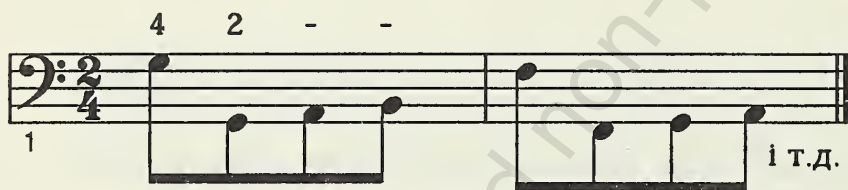
1 і т.д.

4 2 2 4

1 і т.д.

4 2 - -

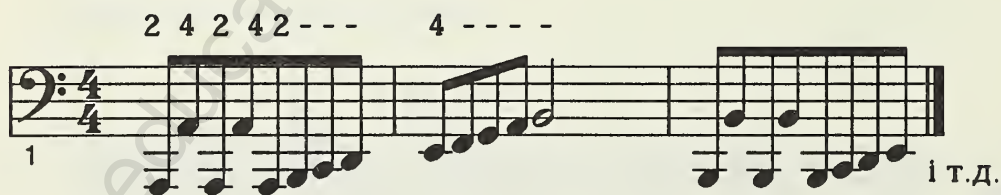
1 і т.д.

2 4 - -

1 і т.д.

2 4 2 4 2 - - - 4 - - - -

1 і т.д.

(4-3-2)

4 4 4 4 3 3 3 3 2 2 2 2 2 2

1

2

(4-3)

4 3 - - 4 3 - - 4 3 - -

1

і т.д.

і т.д.

(2-3)

2 3 2 3 2 3 - - 2 3 2 3 2 3 - -

1

і т.д.

2 4 3 4 2 4 3 4

1

4 і т.д.

2 3 4 3 2 3 4 3

1 і т.д.

2 4 3 2 4 3

1 і т.д.

2 4 - 3 2 4 - 3

1 і т.д.

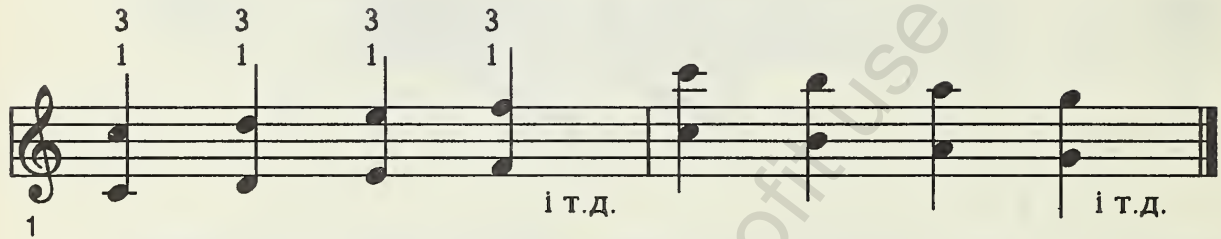
2 4 3 3

1 і т.д.

III. Права рука Двозвуки

Октави

Пальці 1-2, 1-3, 1-4, 1-5

Використати Вп. 1-29, а також 42-46, додаючи октаву.

1

Musical staff 1: Treble clef, 4/4 time signature. The staff contains a sequence of notes and rests, with a large bracket underneath the first two measures.

3

Musical staff 2: Treble clef, 4/4 time signature. The staff contains a sequence of notes and rests, with a large bracket underneath the first two measures.

1

Musical staff 3: Treble clef, 4/4 time signature. The staff contains a sequence of notes and rests, with a large bracket underneath the first two measures. The text "і т.д." is written at the end of the staff.

1

Musical staff 4: Treble clef, 4/4 time signature. The staff contains a sequence of notes and rests, with a large bracket underneath the first two measures. The text "і т.д." is written at the end of the staff.

1

Musical staff 5: Treble clef, 4/4 time signature. The staff contains a sequence of notes and rests, with a large bracket underneath the first two measures. The text "і т.д." is written at the end of the staff.

1

Musical staff 6: Treble clef, 4/4 time signature. The staff contains a sequence of notes and rests, with a large bracket underneath the first two measures. The text "і т.д." is written at the end of the staff.

IV. Ліва рука на басах Двозвуки

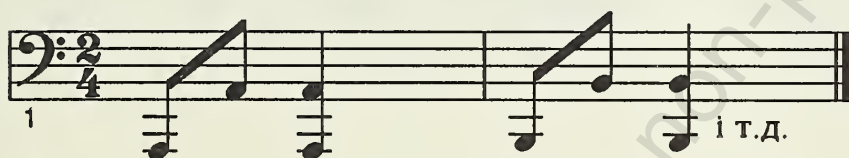
Октави

А. Пальці 2-4

4
2

Б. Октави з перебоєм напереміну

Використати вправи для другого пальця лівої руки на басах, додаючи рівнозвучну паралельну октаву (четвертим пальцем).

V. Права рука Терціі

А. Пальці 1-2, 1-3, 2-3, 2-4, 3-4

1

1 і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

3
2

1

3 - - 2 - - 3 -
2 - - 2 -

1

5 і т.д.

1

4

7 і т.д.

3 - - - 1 - -
2 - - -

1 і т.д.

1 - - - 3 - - -
2 - - -

1 і т.д.

1 і т.д.

2 - - -
1 1 - - -

1

5 і т.д.

3 - - - - -
1 - - - - -

1

1

3
1

і т.д.

For educational and non-profit use only.

VI. Ліва рука на басах Терції

Пальці 2-3 (переважно в долішньому регістрі)
3-4 (переважно в горішньому регістрі)
2-4

3
2

1 і т.д. і т.д.

2 4 4 -
3 -

1 і т.д.

4
3

1 і т.д.

2 4 3 4 4 -
3 -

1 і т.д.

4 3 - 4
2 2 - 2

1 і т.д.

Б. Комбіновано з терціями

2 3 - - -
1 2 - - -

1 і т.д.

2 3 —
1 2 —

1

4 і т.д.

2 3 —
1 2 —

1 і т.д.

2 3 —
1 2 —

1 і т.д.

В. Ходи на кварту, секунду й терцію

2 3 2 3
1 1

1 і т.д.

Г. Кврти з ходами трьох пальців (2, 3, 4) на секунду

2 3 4 3 2 3 4 3
1 1

1 і т.д.

2 4 3 2 2 4 3 2
1 1

1 і т.д.

Ці вправи треба засвоїти особливо старанно, добиваючись поступово швидкості. Вони становлять підставу для особливих прийомів, які прийдуть пізніше.

Г. Кврти в стоячих та перехресних ходах

2 4 3 2
1

1

Такий хід, як теж ходи в попередніх трьох вправах, називаємо «стоячим» ходом тому, що позиція руки й пальців у відношенні до бандури та струн не міняються, а прикладаються окремі сусідні пальці до сусідніх або близьких струн.

2 3 2
1

1

Такий хід звемо «перехресним» тому, що другий палець, ідучи вгору, «перехрещує» третій.

2. Квінти

А. Пальці 2-1, 3-1, 4-1, 3-2, 4-2

1 і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

2 2 2 2
1 1

1 і т.д.

2 3 2 2 2 3 2 2
1 1

1 і т.д.

Б. Квінти в поєднанні зі стоячим ходом

2 3 4 3 2 3 4 3
1 1

2 4 3 2
1

В. Квінти з перехресним ходом

2 3 2 2 2 3 2 2
1 1

Г. Квінти з терціями

2 2 3 2 2 2 3 2
1 1

2 3 —
1 2 —

3 2 —
1 1 —

і т.д.

3. Сексти

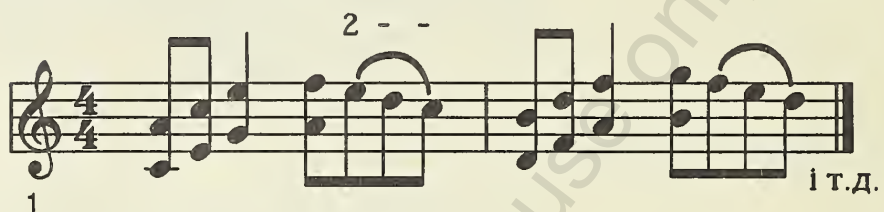
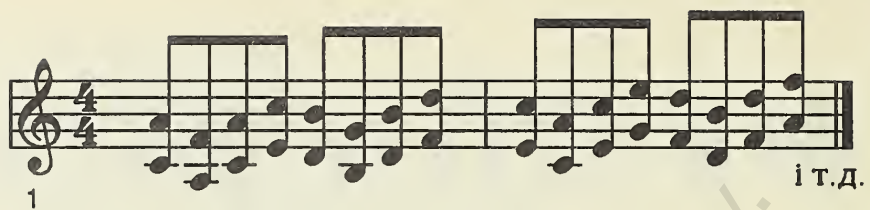
А. Пальці 2-1, 3-1, 4-1

і т.д.

і т.д.

і т.д.

і т.д.

Б. Сексти з ходами

2 3 2 -
1

Грати перехресним та стоячим ходом.

2 3 - 2
1

грати або а. 2 3 - 2

1

або б. 2 4 3 2

1

2 3 2 - - -
1

1

2 3 2 -
1

1

5

і т.д.

1. 2.

Г. Сексти в поєднанні з іншими двозвуками

2 3 -
1 2 -

1

2 3 -
1 2 -

1

і т.д.

1 і т.д.

2 3 - - - -
1 2 - -

1 і т.д.

2 3 - - 3 - 3 - - - 3 -
1 2 - - 1 - 1 - - - 1 -

1

2 3 2 - 2 - 3 2 - - - 2 3
1 1 1 - 1 - 1 1 - - - 1 1

5

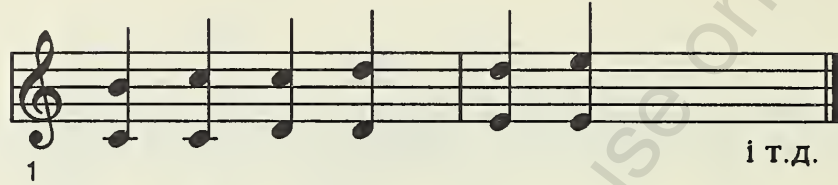
2. 2 -
1 -

9

For educational and non-profit use only.

**4. Септими
з іншими двозвуками**

Пальці 2-1, 3-1, 4-1

Грати також стоячим ходом.

Грати стоячим або перехресним ходом.

Грати теж 2 4 2 4 та 3 4 3 4
1 1 1 1

2 3 —
1 1 —

1 і т.д.

5. Різні двозвуки

1 і т.д.

Другий, третій чи четвертий палець грає ту саму струну, а перший рухається.

1 і т.д.

2 2
1 1

1 і т.д.

Two musical staves in 3/4 time. The first staff starts with a treble clef and a '1' below it. It contains a sequence of chords and notes with fingerings '2 1' above the first two notes and '2 1' above the last two notes. The second staff starts with a treble clef and a '5' below it, containing a similar sequence of chords and notes.

6. Двозвуки великого віддалення

А. Вправи для розтягнення пальців

Пальці 2-1, 3-1, 4-1

Musical staff 1: Treble clef, 4/4 time signature, starting with a '1' below. It shows a sequence of chords with slanted stems, followed by a repeat sign and the text 'і т.д.'

Musical staff 2: Treble clef, 4/4 time signature, starting with a '1' below. It shows a sequence of chords with vertical stems, followed by a repeat sign and the text 'і т.д.'

Musical staff 3: Treble clef, 4/4 time signature, starting with a '1' below. It shows a sequence of chords with vertical stems, followed by a repeat sign and the text 'і т.д.'

Б. Децими

1 i т.д.

1 i т.д.

1 3 —
1 2 —
1 i т.д.

For educational and non-profit use only.

VIII. Ліва рука на басах
Різні двозвуки

4 4 4 4
3 3 3

1 і т.д.

4 4 4 4
3 3 3

1 і т.д.

4 4
2 3

1 і т.д.

1 і т.д.

4 4
2 3

1 і т.д.

A musical exercise for the bass line, consisting of two staves. The upper staff is in bass clef and contains a sequence of eighth notes with beams, grouped into four measures. The lower staff contains a corresponding sequence of eighth notes. A small number '1' is positioned below the first note of the lower staff, and the Cyrillic text 'і т.д.' is at the end of the lower staff.

For educational and non-profit use only.

ІХ. Двозвук підсилений октавою

Пальці 3-2-1, 4-3-1

1 3 2 1 і т.д. і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

1 і т.д.

